

۳۱/۰۸/۲۰۱۲

قیس کبیر

اگر امروز اقدام نکنیم فردا دیر خواهد بود اهمیت زبان ها در تکنولوژی جدید و آینده و منافع ملی کشور های مربوط به آن نتیجه گیری و بخش اخیر

خوانندگان عزیز،
 اگر ما تنها پنج سال گذشته را در قسمت انکشاف تکنولوژی اطلاعاتی IT با امروز مقایسه کنیم، می بینیم که این انکشاف چنان سرسام آور است که تصور پیشرفت پنج سال آینده را برای ما ناممکن می سازد. چه، پنج سال قبل نه سمارتفون های مانند گلکسی، آیفون و نه پی سی تابلیت وجود داشت. ادغام اضافه از ده ها لسان محلی در آپریتینگ سیستم ها، دروازه را برای ادغام آنها در سافتویر ها باز نمود.

در این سلسله، اهمیت ادغام یک لسان در آپریتینگ سیستم ها و به این وسیله ادغام آن در "سافتویر اپلیکیشن ها" تشخیص گردید.

طوریکه در بخش اول یاد آوری شد مایکروسافت با همکاری متقابل مؤسسات مربوط و ذیصلاح محلی در آپریتینگ سیستم های جدید برای اکثر کشور های جهان و یا به عباره دیگر به اکثر زبان های جهان این امتیاز را قابل شده تا سیستم کمپیوتری خود را به وسیله "لسان- دخول (Input)" و "لسان- بدهی (Display-language)" طبق خواست ها و معیار های منظوقی، محلی و زبانی آنها عیار سازد.

در اینجا قابل یادآوری است که طی سال های 2004 - 2008 در اثر توجه و تلاش های متمر نهاد های مسؤول از قبیل مؤسسه "نیکتا" (NICTAA- National ICT Alliance of Afghanistan)، مؤسسه "افغان کمپیوتر ساینس" و "وزارت مخابرات" افغانستان با همکاری مایکروسافت توانستند از یکطرف "لسان- دخول (Input)" در افغانستان را بطور مستقل از زبان فارسی ایران داخل آپریتینگ سیستم ها بسازند و از جانب دیگر "لسان- دخول (Input)" پشتو را با "لی اوت کیبورد Keyboard layout" آن در آپریتینگ سیستم ها مدغم نمودند که قابل تمجید و مسرت است. **اینکه چگونه و چرا این پروژه ملی و با اهمیت از اهداف اصلی منحرف و تا کنون در بن بست قرار دارد موضوعی است که دلیل آن باید جست و جو، ارزیابی و راه حل عاجل برای رفع این معضله ملی رویدست گرفته شود.**

دردناک ترین تشخیص در این سلسله عدم وجود "لسان- بدهی" پشتو در آپریتینگ سیستم های جدید (کلینت & سرور)، و مایکروسافت آفس می باشد.

اینکه چرا تا بحال کمپنی مایکروسافت "لسان- بدهی" پشتو را در آپریتینگ سیستم های جدید برای دوند کردن در اختیار نیازمندان قرار نداده است باید مسؤولین دولت افغانستان (وزارت های مخابرات، معارف، تحصیلات عالی، و

اطلاعات و کلتور) و ارگانهای مربوط به این مسئله، داخل اقدام عاجل و فوری گردند. در حالیکه "لسان- بدهی" دری افغانستان مانند "لسان- بدهی" فارسی ایران را میتوان از مرکز دوند مایکروسافت تصاحب نمود **ولی اثری از زبان پشتو در آنجا دیده نمیشود.** (گرافیک بالا دیده شود)

همچنین علت آنکه چرا کمپنی مایکروسافت تا کنون "لسان- بدهی" پشتو را در مایکروسافت آفس برای دوند در اختیار نیازمندان قرار نداده باید مسؤولین دولت افغانستان جداً متوجه باشند. در حالیکه "لسان- بدهی" مایکروسافت آفس زبان دری افغانستان مانند "لسان- بدهی" فارسی ایران را میتوان از مرکز دوند مایکروسافت بدست آورد ولی "لسان- بدهی" پشتو در آن قابل دسترس نیست. (گرافیک پهلو دیده شود)

Language Interface Packs (LIPs).

Language	Native name	Base language and edition required	Windows 7
Dari	دری	English (any edition)	Download
Persian	فارسی	English (any edition)	Download

AVAILABLE LIP DOWNLOADS				
Language	Native Name	Microsoft Office 2003	Microsoft Office 2007	Microsoft Office 2010
Dari	دری	Not Available	Not Available	Download
Pashto	Pashto	Download	Not Available	Not Available
Persian	فارسی	Download	Download	Download

دپانو شمیره: له 1 تر 3

در اینجا در پهلوی سائر دلایل، میتوان به این نکته اشاره کرد که: این پروژه ملی نظر به ملحوظاتی در دستان کسانی قرار داده شده که به آن به دیده سیاسی، قومی و زبانی نگریسته، از یکطرف عمداً داتا بیس پښتو را اغماض نموده اند و از جانب دیگر در داتابیس زبان دری از اصطلاحات نامأنوس و نا مفهوم فارسی ایران استفاده شده است و این امر وابسته به همه افغان های داخل و خارج کشور است که بالای مسوولین دولت افغانستان فشار لازم و همه جانبه وارد نمایند تا عملاً دست بکار شده و این خلاء ملی و مهم را از اختیار اشخاص غیر ملی از طریق مایکروسافت در اسرع وقت حل و فصل نمایند تا ضرورت عمده نیازمندان مرفوع گردد. اجراء این مأمول برای مایکروسافت کار نهایت سهل و آسان بوده مشروط بر اینکه دولت افغانستان قبل از آنکه انواع جدید آپریتنگ سیستم ها و آفیس اپلیکیشن ها و سائر سافتویر ها بوجود آیند، متوصل به اقدام جدی شود. چه در غیر آن افغانستان از داشتن امکانات «لسان- دخول (Input)» و «لسان- یسپلی Display-language» زبان های ملی محروم خواهد شد و محتاج و دست به دامان اصطلاحات غیر افغانی و نامأنوس فارسی ایران باقی خواهد ماند.

اگر افغانها این چانس را در قسمت زبان های ملی آگاهانه و یا از عدم معلومات کافی از دست بدهند برگشت آن دشوار خواهد بود، درینصورت نه تنها دری زبانان کشور محکوم به پیروی از فارسی ایران خواهند شد بلکه پښتو زبانان کشور بنابر کمبودی تکنالوژیک به همان راه رو خواهند آورد.

در این سلسله کوشش بعمل آمده است تا نام و اهمیت زبان های ملی ما از نظر منافع افغانستان در تکنالوژی ارزیابی شود، و نه از نظر تاریخی، سیاسی یا ادبی و غیره که نویسنده این صلاحیت را درخود نمی بیند. دراین مضمون اساساً سعی می گردد تا برای افغان ها که به منافع ملی افغانستان می اندیشند، نشان داده شود که زبان های ملی ما کدام منافع را برای کشورما در بردارند، و آن در صورتی که به جای "فارسی" از دیر زمان تاپه نام فارس (ایران کنونی) بر آن خورده است باید به زبان های رسمی (دری و پښتو) توجه جدی تری مبذول داشته و تا آخرین حد کوشش صورت گیرد تا زبان های پښتو و دری بصورت قطع و برای همیشه و بطور مستقل داخل تکنالوژی اطلاعاتی گردد.

ادغام زبان های ملی ما در تکنالوژی اطلاعاتی از همه بیشتر در صورتیکه افغان ها آگاهانه متکی به زبان های ملی خود و نه به زبان "فارسی" ایران باشند منافع ممتاز آتی را در بر دارد:

• رهائی از دیکتاتوری فرهنگی ایران

یکی از ابعاد سه گانه شنونیمز ایران برتری جونی زبانی میباشد (برای معلومات بیشتر به لینک های آتی مراجعه شود)

[بررسی سه بُعد شوپنیزم ایران- بخش اول](#)

[بررسی سه بُعد شوپنیزم ایران- بخش دوم](#)

[بررسی سه بُعد شوپنیزم ایران- بخش اخیر](#)

برای رسیدن به این مقصد آنها در پهلوی تهاجم فرهنگی از طریق رسانه های گروهی (اخبار، رادیو، تلویزیون...) به شدت کوشش میکنند تا لسان فارسی ایران به حیث زبان تکنالوژی اطلاعاتی در سطح منطقه قبولانده شود و برای این هدف از شیوه ها و طرق ذیل استفاده صورت میگیرد:

۱. بیرون ساختن زبان پښتو از پروگرام محلی مایکروسافت LLP طوریکه در بالا تذکر یافت لسان دیسپلی پښتو شامل ورژن های جدید آپریتنگ سیستم ها و مایکروسافت آفیس قابل دسترسی نمی باشد، در صورتیکه در ورژن های آینده هم وضعیت به همین منوال پیش برود، پروژه لغو محلی سازی لسان پښتو از طرف مایکروسافت عملی خواهد شد.

۲. داخل نمودن اصطلاحات و کلمات نامأنوس دری در داتابیس دری که بدینترتیب دیگر دلیلی برای موجودیت لسان دری در پهلوی لسان فارسی وجود نداشته باشد.

۳. ترجمه رهنما ها به زبان فارسی ایران و انکشاف پروگرام ها برای کنترل اغلاط انشائی، املائی، گرامری، لهجوی و شناسائی صدا و بیان.

فعالیت های مذکور بصورت قطع مخالف منافع علیای افغانستان بوده که باید با استفاده از تمام وسایل ممکن جلو آن در زودترین فرصت گرفته شود. در غیر آن در آینده نزدیک نسلی خواهیم داشت دستنگر و وابسته به فرهنگ ایران.

• منافع اقتصادی تخنیکی و علمی

طوریکه در بخش های گذشته ذکر شد آپریتنگ سیستم ها منجمنت کامپیوتر ها را عهده دار می باشند. ادغام یک زبان در آنها تهداب ادغام آن زبان را در سافتویر ها مهیا می سازد. در این حالت به هزار ها پروگرام برای کمپیوتر ها، سمارتفون ها، و دیگر ماشین آلات با امکانات جدید زبانی انکشاف داده می شوند که امکان هزاران شغل و حرفه برای باشندگان ممالکی که زبان شان در آن درج باشد مهیا می شود، که نه تنها از نگاه اقتصادی برای آن کشور مفید میباشد بلکه از نگاه زبانی، تخنیکی و حتی علمی.

یکی از اهداف اساسی این نوشته صرف انتقاد از نارسایی‌ها نبوده بلکه هوشدار جدی است برای تمام مسؤولین، اشخاص و حلقات وطنپرست افغانستان تا متوجه این خطر بزرگ با عواقب نهایت منفی برای آینده کشور باشند. پیشنهاد سازنده‌ای در این عرصه به مسؤولین مربوطه قرار ذیل است:

اول- این پروژه ملی که نظر به ملحوظاتی در شرایط کنونی به بیراهه رفته است و به نظر میرسد که به بن بست مواجه شده، باید هر چه زودتر مجدداً تحت کنترول مقامات ذیصلاح حکومت افغانستان قرار بگیرد. از مراجع زیربط حکومت تقاضا می شود تا با اتخاذ اقدامات جدی و عملی نقایص موجوده را در آپریتینگ سیستم‌ها، سافت ویرها و سائر اپلیکیشن‌ها رفع نمایند.

دوم - برای معیاری ساختن لسان‌های ملی افغانستان و رفع نقایص که در بالا از آنها مفصلاً یادآوری صورت گرفت کشور ما باید از تجربه کشور بزرگ هندوستان که در جهان معاصر یکی از پیشتازان تکنالوژی اطلاعاتی در منطقه بوده و خوشبختانه از دوستان تاریخی افغانستان میباشد، استفاده نماید. ما متیقنیم که کشور دوست هندوستان در شرایط کنونی دست همکاری و حمایت به کشور ما دراز نموده است، خواهش دولت افغانستان را مبنی بر تربیه مسلکی جوانان افغان در عرصه تکنالوژی اطلاعاتی خواهد پذیرفت. برای نیل به این منظور باید گروهی از افغان‌های متخصصین کمپیوتر ساینس و زبان شناسانی باشد تشکیل گردد و در مؤسسه مشهور "Bhash" (*) هندوستان تحت تدریس و تمرین مسلکی قرار گیرند تا در آینده نزدیک قادر به ایجاد یک مرکز با صلاحیتی "Afghan-LIP" در افغانستان برای انکشاف همه جانبه زبان‌های رسمی ما (پشتو و دری) در آپریتینگ سیستم‌ها و سافتویر اپلیکیشن‌ها شوند، تا بدین ترتیب این پروژه ملی که برای آینده افغانها خیلی مهم می باشد از حالت کنونی و بن بست بدر آید.

در زمینه انتخاب اصطلاحات زبان‌های پشتو و دری میتوان از دو قاموس: "قاموس تخنیکي انگلیسی به پشتو و دری" و "اصطلاحات فارسی ایران به اصطلاحات دری افغانستان" که در اثر زحمات شاعلو رحمت آریا و ولی احمد نوری در حال ترتیب شدن است و پورتال افغان **جرمن آنلاین** آنها را در بخش "قاموسونه" جا داده است، برای آن‌ده از افغانهای که در بخش محلی سازی زبان‌های ملی کشور ما کار میکنند ممد واقع شده میتواند.

یادداشت:

- برای اینکه وظیفه ملی و افغانی ما در برابر وطن و مردم افغانستان ادا شده باشد نسخه‌های این نوشته که در آن موضوعات مهم و ملی مطرح گردیده، به مقامات مسؤول افغانستان و تعدادی از آگاهان و دانشمندان وطن ارسال می شود تا توجه جدی مقامات مسؤول و دانشمندان وطن بدان جلب شده بتواند.
- بخش‌های گذشته: **قسمت اول - قسمت دوم - قسمت سوم - قسمت چهارم - قسمت پنجم**

(*) "مایکروسافت - India" پورتالی دارد بنام "Bhash" که با آینده نگری برای تقویه زبان‌های هندوستان در تکنالوژی کمپیوتر با ۱۵ هزار انکشاف دهنده (Developer) ایجاد گردیده است. هدف این پورتال تشکیل یک انجمن انکشاف دهندگان سافت ویر و محققین لسان می باشد که برای استفاده از زبانهای هندوستان در تکنالوژی کمپیوتر سهم خود را ادا کرده بتوانند.

ختم

مؤلف نوشته در پوهنتون-KIT "انستیتوت کارلسرو برای تکنالوژی" در رشته الکتروتخنیک تحصیل کرده و اکنون به حیث دیپلوم انجنیر در کمپنی زیمنس Siemens AG در امور سیستم‌های اتومیشن Automation Systems کار می کند. او همزمان انجنیر سیستم‌های میکروسافت MCSE بوده و «عضویت شبکه انکشافی MSDN» آن را دارد. نویسنده وظیفه یک تن از متصدیان پورتال **افغان جرمن آنلاین** را نیز عهده دار می باشد.